

‘Iemands lief’ van Bart Moeyaert gaat over een man die de toekomst in zijn verleden zoekt. En over Moeyaert zelf, die nog altijd de gevolgen draagt van zijn stadsdichterschap vijf jaar geleden. ‘Ik ben zo eenzaam.’ Sofie Mulders

Het verhaal is eeuwenoud. En nu weer heerlijk nieuw. *Iemands lief* is Bart Moeyaerts persoonlijke bewerking van *L'Histoire du soldat*, een compositie uit 1918 van Igor Stravinsky met een libretto van de Zwitserse schrijver Charles Ferdinand Ramuz.

“Het verhaal gaat over verlies, en dat wilde ik al in de titel zien”, zegt Bart Moeyaert. “Tegelijk moet die ook iets hartverwarmends oproepen. We zijn allemaal iemands lief. En als het lief van vroeger er niet meer is, kun je nog altijd kiezen voor een ander lief. Of dat dan de juiste keuze is, zal de soldaat ontdekken op het einde van het boek.”

Moeyaert schreef zijn bewerking twee jaar geleden op verzoek van de Nederlandse violiste Janine Jansen. Een briljante muzikante, vindt Moeyaert. Met haar en zeven andere muzikanten bracht hij *Iemands lief* op 30 december 2011 live in Utrecht. Eén keer maar. Daarna besloot Moeyaert dat zijn tekst ook voor eeuwig op papier moest. En dat hij Korneel Detailleur voor de illustraties wilde. “Ik hou van zijn vormtaal. Bij hem heeft een hert drie poten, omdat het voor een net iets mooiere verhouding zorgt. Korneel creëert een vorm van kaalheid zonder dat het kil wordt. Toen ik merkte dat onze neuzen duidelijk in dezelfde richting staan, zei ik tegen hem: ‘Het is een volwassenboek. Het mag voor kinderen zijn, maar zij zullen het lastig vinden. Doe maar wat daar bij past.’ En dat heeft hij fantastisch goed gedaan, vind ik.”

L'Histoire du soldat werd geschreven vlak na

schap heb ik nog steeds het gevoel dat ik zó hard heb geleefd voor een stad en haar mensen dat ik mezelf toen ben vergeten. Mijn ziel verkocht heb zelfs.”

Vijf jaar geleden is het ondertussen dat Moeyaert zijn stadsdichterschap voor Antwerpen beëindigde. Maar hij blijft het met zich meedragen. Het zit onder zijn vel. Het heeft er zelfs ingekerfd.

“Ik heb in die twee jaar zo hard in het leven gestaan, en zo veel lelijkheid en schoonheid gezien, dat de impact ervan gigantisch is geweest. De jaren 2006-2008 zijn mijn eigen oorlog geweest. En ja, dat komt naar boven in mijn verhalen. In *Iemands lief*, maar ook in *De Melkweg*. Natuurlijk ging dat boek over kinderen en hun afwezige moeder, maar nu, twee jaar later, kan ik niet anders dan vaststellen dan dat het vooral ging over hoe ongelooflijk eenzaam ik ben. Hoeveel mensen ik ook rondom me heb, ik kan maar niet uitleggen wat er zich afspeelt in mijn hoofd. Dankzij *Iemands lief* kan ik dat weer wat duidelijker maken. Daarom was ik ook zo enorm blij met die liveopvoering, al was het maar één keer. (*glimlacht*) Ik heb mezelf dan toch weer eens verklaard voor achthonderd mensen.”

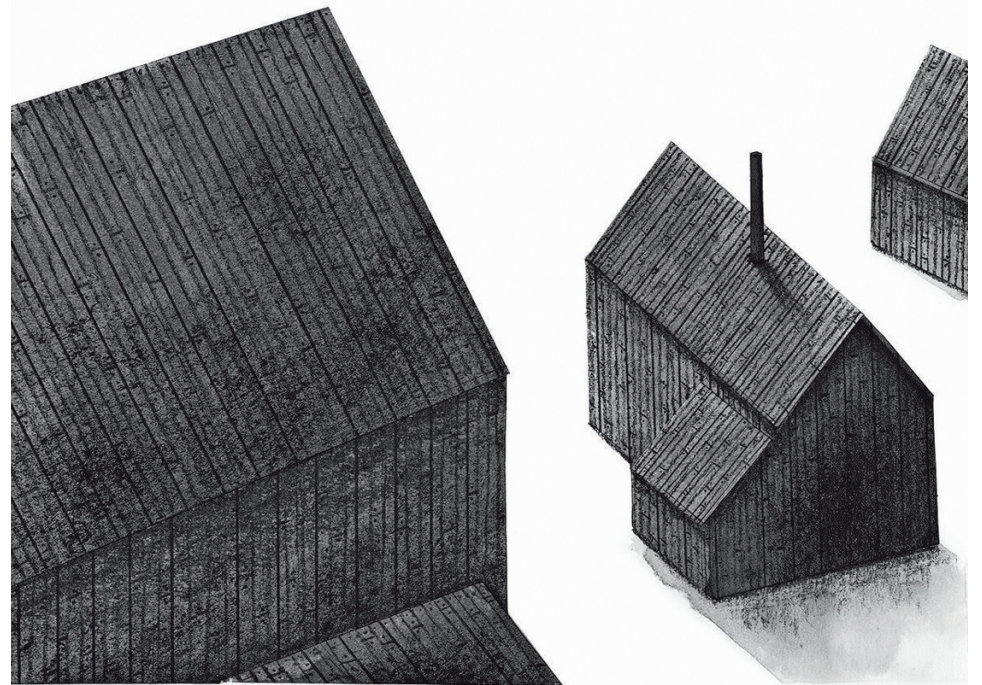
Toegang tot je lijf

In het verhaal van Benjamin Popov klinkt dat zo: “De rooie had al veel verknoeid, nu bijna ook zijn blik, maar nee, dacht Benjamin, ik moet de mensen blijven zien zoals ik vroeger naar ze keek.”

“Het is een verschrikkelijke vaststelling,

Bart Moeyaert ging in zee met illustrator Korneel Detailleur: ‘Ik hou van zijn vormtaal. Korneel creëert een vorm van kaalheid zonder dat het kil wordt.’

‘De wereld komt te hard binnen’

de Eerste Wereldoorlog. Het moest dienen als een reizend volksconcert, om de mensen te vermaken. Om het betaalbaar te houden werd het opgevoerd in een kleine bezetting. Stravinsky en Ramuz hadden het Frans als voertaal. “In hun compositie zitten momenten waarop de tekst echt op de muziek geschreven is. Het is bijna onmogelijk om dat te behouden in het Nederlands. Maar je kunt wel een eigen muzikale tekst creëren. Ik heb het melodische gezocht in de ritmiek van klanken die spelen met elkaar. Het rijmt, maar tegelijk ook niet. De tekst versnelt en vertraagt, zodat je af en toe de tred van de soldaat voelt. Puur genot voor een schrijver, om die puzzel te kunnen leggen. Soms zocht ik dagen naar de juiste maten, en als ik ze gevonden had, danste ik van pure vreugde rond de tafel. Voor de eerste keer merkte ik dat er ook vanzelf veel humor in de tekst sloop. Laconieke humor weliswaar. Woordspelletjes en scheve grappen, zodat het verteerbaar is, maar tegelijk ook stevig aanvoelt.”

Verloren kansen

Om de oorlog uit het oorspronkelijke verhaal is het hem niet te doen. Moeyaert maakt abstractie van de kanonnen en de landenstrijd uit *L'Histoire du soldat*. Waar het wel om gaat, is iemand die zijn toekomst is verloren. “Soldaat Benjamin Popov mag tijdens de oorlog twee weken naar huis en denkt: ik ga het geluk van vroeger terugvinden. Zijn verleden is voor hem de toekomst. Maar door alles wat er is gebeurd, is niets meer zoals vroeger. Sterker nog: hij komt iemand tegen die hem ervan overtuigt om nog niet meteen naar huis te gaan. Zonder dat hij het beseft, kiest hij voor roem, geld en het materiële leven, en ziet hij zijn kansen compleet verloren gaan om weer bij zijn oude liefde en zijn oude leven te komen. Dat spreekt me aan tot in mijn binnenste. Door het stadsdichter-

maar ik kan nooit meer de persoon worden die ik in 2005 was, toen ik mensen veel opener kon benaderen, en veel ontvankelijker was. Ik zou die twee jaren het liefst onder de mat vegen, maar ik moet er blijkbaar over bezig blijven. Ze zijn een breuk geweest in mijn leven. Voor andere schrijvers is dat een echtscheiding, voor mij was dat het stadsdichterschap.”

Het klinkt wat vreemd, misschien, dat stadsgedichten schrijven zo intens is. “Ik heb vanaf de eerste dag beslist om de stad door mijn bloedbaan te laten passeren. Gezond is dat niet, want je geeft aan heel veel mensen toegang tot je lijf, en er blijven meer dingen plakken die je in het gewone leven links zou laten liggen. Maar als je gedichten over de stad wilt schrijven, dan kan het niet anders dan dat er veel blijft hangen.

“Vóór het stadsdichterschap zat ik tussen mijn vier muren. Ik kon vluchten in mijn poëzie, mijn verhalen, mijn liefde voor het mooie. Ik ging er toen ook vanuit dat wat ik deed, niet zo bijster veel effect had. Maar door mijn gedichten in de stad aanwezig te maken, en op momenten zoals de verkiezingen daarover poëzie te publiceren in een krant, merk je dat je wel degelijk iets teweegbrengt. Je werk stuit mensen tegen de borst, je zorgt voor troost, of voor woede. Dat was heel hevig voor een mens als ik.”

Sluiten sommige schrijvers de wereld veel meer buiten met ouder worden, dan lijkt Bart Moeyaert de omgekeerde weg te bewandelen. “Dat is de worsteling die ik nu sinds een jaar of twee moet doormaken. Vroeger was ik gelukkiger, voelde ik me comfortabeler. In interviews hoorde je me zeggen dat ik een tevreden man

was. Nu komt de wereld veel meer binnen. Te veel zelfs naar mijn zin. Maar tegelijk weet ik dat het goed is dat ik door elkaar geschud word, dat ik verander. Ik kan meer relativeren dan vroeger. (*glimlacht*) En ik begin eindelijk af te leren dat perfectie het hoogste goed is. Doe maar wat je moet doen, en doe het zo goed mogelijk. Een hele geruststelling, vind ik. Door de wereld meer binnen te laten ben ik niet gelukkiger geworden, maar ik leef wel meer. *Iemands lief* is dus een wat harder verhaal geworden. Maar dat is goed zo.”

zo 24/3 | 11-12 uur, De Markten.
Terwijl u ontbijt presenteren
Bart Moeyaert en Korneel Detailleur
hun kraakverse boek.

Bart Moeyaert,
Iemands lief,
Querido,
22,50 euro

